

MISIUNILE ESCADREI DE DUNĂRE ÎNTRE 1/14 DECEMBRIE 1916 – 8/21 IANUARIE 1917 ÎN DOCUMENTARUL COMANDORULUI NICOLAE A. STERIOPOL

*Prof. univ. dr. Valentin CIORBEA**

Documentarul pe care îl aducem în atenție cu convingerea că datele pe care le conține sunt importante pentru toți cei interesați de evoluția evenimentelor militare în anii Marelui Război în Dobrogea și, în mod special, de rolul Marinei Române, a fost realizat de comandorul Nicolae A. Steriopol, probabil, în luna iunie 1940, când respectivul ofițer lucra în Biroul Marinei din Serviciul Istoric al Statului Major General. Este inventariat pe 28 iunie 1940 sub numărul 303.

Autorul, participant la diverse misiuni pe Dunăre după intrarea României în război a fost încadrat la Serviciul Istoric, Biroul Marinei la 1 septembrie 1938, fiind autorul capitolului „*Istoricul operațiunilor Marinei Militare în Războiul de Reîntregire a neamului 1916-1919*” din lucrarea „**România în războiul mondial**”.¹

Izvorul istoric ne-a fost semnalat și trimis de profesorul Cornel Țucă, reputat profesionist al Arhivelor Naționale Miliare. Îi mulțumim și pe această cale.

După parcurgerea celor 14 pagini dactilografiate ce poartă titlul *Retragerea din Dobrogea. Operațiunile între 1/14 decembrie 1916 până la 8/21 ianuarie 1917*, temă pe care comandorul Nicolae A. Steriopol a împărțit-o în două subteme: *Retragerea Armatei ruse de la Dunăre și Evacuarea Materialului Flotant de pe Dunăre sub protecția Diviziei de Dunăre* am reluat lucrările unor istorici pentru a vedea dacă documentul a fost studiat și citat.

În *Tradiții navale românești*, Petre George și Ion Bitoleanu subliniază ca la începutul lunii decembrie 1916 flota de operații se afla la Galați unde a primit „*apelul Armatei a 6-a ruse de a intra pe canalul Măcin pentru a acorda ajutor flancului său drept de la Dunăre*”.² Autorii conchid că marinarii români au sprijinit substanțial trupe rusești

* Membru asociat al Academiei Oamenilor de Știință din România.

¹ Vezi Marian Moșneagu, *Dicționarul marinarilor români*, Editura Militară, București, 2008, p. 452; Idem, *Amiralii României, dicționar enciclopedic*, Editura Ex Ponto, 2017, pp. 482-486.

² George Petre, Ion Bitoleanu, *Tradiții navale românești*, Editura Militară, București, 1991, p. 205.

comandate de prințul Dolgoruki.³ Referitor la evacuarea parcului de nave pe brațul Chilia cei doi cercetători punctează că „*navele Marinei Militare au asigurat, în condiții neînchipuit de grele, retragerea pe brațul Chilia a convoaielor*”.⁴

În teza de doctorat publicată în anul 2002, Marian Sârbu aduce aceeași informație, la Galați, unde se aflau principalele nave militare ale României s-a transmis ordinul de deplasare pe canalul Măcin în vederea susținerii flancului drept „*al trupelor din Dobrogea*”.⁵ Autorul prezintă și câteva acțiuni de luptă, pe fluviu și pe uscat, susținute de marinarii români în decembrie 1916. Marian Sârbu mai notează că „*la sfârșitul lunii decembrie 1916 trupele ruse mai apărau un cap de pod în nord-vestul Dobrogei, în zona Măcinului. Flota română și cea rusă s-au retras în Delta*”.⁶

Raymond Stănescu și Cristian Crăciunescu, într-o reușită monografie dedicată Marinei României în Marele Război bazate pe surse diverse, de arhivă, memorii, literatură istorică română și străină au acordat subiectelor: retragerea trupelor ruse din Dobrogea și evacuării parcului de nave pagini cu date corecte.⁷

Din istoriografia rusă recentă atragem atenția asupra lucrării istoricului militar Denis Kozlov, *Flota rusă în campania românească 1916-1917*, tradusă în limba română în anul 2017.⁸ Autorul valorifică cu prioritate activitatea navelor și a unor comandanți de ruși în Dobrogea în cei doi ani de război.

Denis Kozlov evidențiază că retragerea în totalitate a trupelor ruse din Dobrogea începând cu 21 decembrie 1916 s-a datorat succesului trupelor Puterilor Centrale în bătălia de pe Argeș-Neajlov urmată de ocuparea Bucureștiului, evenimente care au provocat evacuări masive de populație și militari spre Moldova. Istoricul rus consideră că Flotila de Dunăre a României a acționat ca rezervă a escadreii ruse și la solicitarea generalului V.V. Saharov a intervenit la Măcin și Luncavița în „*sprîjinul flancului armatei*”, iar parcul de nave dus pe brațul Chilia a fost

³ *Ibidem*, p. 206.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Marian Sârbu, *Marina română în Primul Război Mondial*, Editura Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, Constanța, 2002, p. 63.

⁶ *Ibidem*, p. 69.

⁷ Raymond Stănescu, Cristian Crăciunescu, *Marina Română în Primul Război Mondial 1916-1918*, Editura Modelism, București, 2000, pp. 175-181; 191-195.

⁸ Denis Kozlov, *Flota rusă în campania românească 1916-1917*, Editura Mica Valahie, București, 2017, p. 130.

inventariat și expedit la Odessa de generalul rus G.N. Moruzov.⁹ În realitate organizarea operațiunilor de convoaie s-a realizat de către Comandamentul Marinei Militare și au fost executate sub focul intens al inamicului.

Concluzia ce s-a impus coroborând sursele și comparând informațiile este că documentarul comandorului Nicolae Steriopol nu a fost citat, deși unele informații se regăsesc și în lucrările prezentate mai sus.

Pentru a completa cunoștințele despre evenimentele petrecute la sfârșitul lunii decembrie 1916 și în cursul lunii ianuarie 1917 în zona de nord a Dobrogei publicăm integral izvorul istoric dată fiind valoarea sa informativă și documentară.

«RETRAGEREA DIN DOBROGEA.
OPERAȚIUNILE ÎNTRE 1/14 DECEMBRIE 1916 PÂNĂ LA 8/21
IANUARIE 1917

Retragerea Armatei ruse de Dunăre

Executarea retragerii ordonate de Comandamentul Armatei ruse de Dunăre cu ordinul de operații Nr. 25 din 30 noiembrie/13 dec. 1916¹⁰, în raport cu situația operațiilor din Muntenia, s-a făcut în modul următor:

La 2/15 decembrie 1916, grupul General Syrelius se retrage pe linia Hârșova-Cartal-Cogealac, la 15 km nord de poziția pe care o ocupase până atunci.

La 3/16 decembrie, Corpul IV de Armată Siberian (Div. 9 și Div. 9 siberian General Syrelius) continuă retragerea mai la nord ocupând frontul Ostrov-Hagi Omet¹¹-Testemel¹²-lacul Golovița, poziție pe care Armata rusă se mai găsisese la 20 octombrie /2 noiembrie 1916.

În noaptea de 3/16 decembrie, Corpul al IV-lea de Armată siberian fiind atacat de forțe superioare părăsește Hagi-Omer și Testemel și se retrage pe linia Turtucaia-Babadag, unde rezistă până la 5/18 decembrie, când cavaleria bulgară ocupă orașul Babadag.

⁹ *Ibidem*, p. 135-136.

¹⁰ Ordinul Nr. 25 din 30 noiembrie 1916, ora 16.30, al Armatei Dunării, Dosarul 36 și al Armatei Dobrogei, p. 139.

¹¹ Hagi-Omer – pâraul Râmnicel care străbate satul Sâmbăta Nouă din comuna Topolog, județul Tulcea.

¹² Astăzi satul Vasile Alecsandri din comuna Stejarul, județul Tulcea.

Între 6/19 și 10/23 decembrie se dau lupte violente pe tot frontul dobrogean, rușii reușind să mențină pozițiile prin eforturi mari.

La 10/23 decembrie, aripa stângă rusă e forțată să treacă Dunărea pe podurile de la Tulcea și Isaccea, iar a doua zi orașul Tulcea e ocupat de bulgari.

Trupele ruse ce mai rămân în Dobrogea ocupă la 15/28 decembrie o poziție pe dealurile din fața Măcinului, pe la sud-est de oraș, Luncavița, Cota 197-364 sud, de Măcin. Pe această poziție, rușii se mai pot menține până la 19 decembrie 1916 /1 ianuarie 1917, când se pierde Luncavița în urma unui atac inamic dat la centrul poziției și când forțele ruse se retrag pe linia Măcin-Jijila-Cota 108 (Văcăreni), pe care reușesc să o stăpânească până la 23 decembrie 1916 /5 ianuarie 1917, când ultimele trupe ce mai rezistă la Văcăreni sunt forțate să se retragă peste Dunăre la Brăila și Galați.

Astfel întreaga Dobrogea este complet părăsită după 4 luni de apărare.

Actiunea Diviziei de Dunăre și a Diviziunii rusă de canoniere în timpul retragerii

1/14 decembrie 1916 până la 8/21 ian. 1917

1/14 și 2/15 decembrie 1916

În conformitate cu ordinul Nr. 4058 din 30 noiembrie 1916 al Comandantului Diviziei de Dunăre vasul Amiral „Principele Nicolae”¹³ dă la 1 decembrie, ora 11, semnalul de plecare, după care întreaga Escadră de Dunăre pleacă la vale în linie de șir cu 220 de rotații și 400 m distanță între monitoare. După ce navele Diviziei de Dunăre trec de cele două poduri de șlepuri de la Brăila vasul Amiral „Principele Nicolae” rămâne în portul Brăila, iar Escadra de Dunăre continuă drumul la Galați unde ancorează la ora 16 în fața Bursei.

La 2 Decembrie sosește la Galați către ora 16,45 și vasul Amiral venind din Brăila.

Diviziunea canonierelor ruse au rămas pe loc la km 220, la dispoziție având vedetele române Nr. 3 și 7, încă de la 27 noiembrie pentru serviciul de siguranță.

¹³ Nava amiral „Principele Nicolae” a fost yacht al Pescărilor Statului, rechiziționat de Marina Militară. Primul comandant al navei a fost sublocotenentul Horia Macellariu. La bordul navei l-a îmbarcat contraamiralul Nicolae Negrescu.

3/16 – 4/17 decembrie 1916

Comandantul Diviziei de Dunăre primește următorul ord. nr. 3020 din Brăila 2/15 decembrie 1916 ora 19.30:

„Vă rog să binevoiți:

1. A așeza stăvilarul ce se găsea înaintea podului de la Giurgeni, înaintea podului de la Brăila, aproximativ la km 173.

2. A instala un stăvilar în brațul Măcinului și în regiunea brațului Ostrov spre a proteja acest braț contra minelor de curent.

3. A intra cu forțele dvs. în brațul Măcinului unde veți lua poziție în regiunea Pecineaga-Ostrov pentru acoperirea flancului drept al armatei noastre. Pentru aceasta va trebui să intrați în legătura cea mai apropiată cu Generalul Vebel și cu trupele flancului drept al malului drept al Dunării.

4. A apăra brațul Măcinului, pentru ca inamicii să nu poată intra pe acolo.

Pentru a vă susține reciproc în cazul apariției bastimentelor inamice vă veți înțelege în ceea ce privește legătura și operațiile comune cu Comandorul Zarin, care se va găsi cu Detașamentul său la înălțimea satului Gropeni.

General de cavalerie ss Saharov¹⁴”.-

În executarea acestui ordin la ora 13 din 3/16 decembrie 1916 Escadra de Dunăre pleacă pe brațul Măcinului și ancorează la 16.30 în dreptul satului Carcaliu.

Drumul se continuă la ora 7.30 din 4/17 decembrie și la ora 10 navele ancorează la Pecineaga unde, pe la ora 17, sosește și nava Amiral „Principele Nicolae”, care rămăsese peste noapte la Iglița.

Remorcherul de salvare „Mântuirea” aduce patru șleperi destinate monitoarelor pentru a fi legate la ureche¹⁵ în bordurile din foc.

5/18 decembrie 1916

Conform ordinului din ajun al Comandantului Diviziei de Dunăre (vezi anexa) escadra părăsește Pecineaga și ancorează la ora 10.20 la Ghecet¹⁶ unde navele se aprovizionează cu cărbuni și provizii. Către seară sosește la Ghecet nava Amiral „Principele Nicolae”. Toată ziua trec trupele ruse peste pod retrăgându-se din Dobrogea.

¹⁴ General V.V. Saharov.

¹⁵ Piesă metalică fixată pe puncte.

¹⁶ Ghecet, astăzi comuna Smârdan, județul Tulcea.

6/19 decembrie 1916

La ora 13 navele pleacă la deal ancorând la ora 16 în vederea Iglîței. Se iau dispozițiuni în vederea unei eventuale trageri. Diviziunea rusă de canoniere se află la Tichilești.

7/20 decembrie 1916

La ora 12 escadra ancorează în vederea satului Turcoaia. Se așează liniile telefonice și observatori necesari tragerilor ce se vor efectua.

Pentru executarea ordinului primit în seara zilei de la Comandantul Diviziei de Dunăre relativ la atacul Diviziei de cazaci a Generalului Prinț Dolgoruky, se trimite un ofițer la Iacob-Deal care se leagă prin telefon cu Generalul Dolgoruky. Acest ofițer observator are însărcinarea să dirijeze tirul în legătură cu dorințele Comandamentului Diviziei de atac rusă.

8/21 decembrie 1916

La orele 5 monitorul „Kogălniceanu”, pe care se afla îmbarcat Comandorul Negru Niculae, Comandantul Escadrei de Dunăre merge în dreptul Satului Mare¹⁷ și deschide un foc viu în flancul rezervelor bulgare, întrebuițând exclusiv obuzele franceze de curând sosite. Monitorul trage 121 obuze, punând la punct cu această ocazie și noul tabel de tir. Inamicul e luat prin surprindere de această tragere la 13 km înapoia frontului și n-a fost în măsură a răspunde tragerii monitorului și abandonează pozițiile ocupate. Trupele ruse neprofitând de această situație avantajoasă bulgarii reocupă tranșeele după ora 11 când monitorul „Kogălniceanu” părăsește Satul Mare.

Monitoarele „Lahovary” și „Catargiu” au început, la ora 7, tirul lor indirect asupra dealurilor Piatra Roșie¹⁸, unde era retras inamicul, tir care durează până la ora 11. După amiază monitorul „Catargiu” pleacă la km 210 pentru a bate cotele 115 și 69.

Monitoarele „Kogălniceanu” și „Lahovary” continuă tragerea de la km 200 asupra pozițiilor de la Piatra Roșie până la ora 16.

¹⁷ Localitatea este Satul Nou, în dreptul localității Isaccea.

¹⁸ Vârful Muntelui Consul din Munții Măcinului.

Monitoarele au tras în total 360 obuze, cu oare ocazie s-a experimentat încărcăturile întrebuițate pentru obuzele franceze care erau prea mari și provocau ruperea vârfului percutoarelor.

La ora 19 Monitorul „Brătianu” sosește de la Galați unde fusese în reparație.

La ora 21.00 Comandantul Diviziei de Dunăre primește din partea V. Amiralului Neniukov¹⁹ cererea de a da concurs canonierelor ruse în cazul unei atac al flotei austro-ungare

La ora 21.30 Comandantul Diviziei de Dunăre primește ordinul Nr. 736 al Armatei ruse de Dunăre de a se retrage spre Isaccea, care ordin se comunică imediat Escadrei de Dunăre.

În după-amiaza zilei 8/21 decembrie Generalul rus Prințul Dolgoruky se prezintă Comandantului Escadrei de Dunăre, Comandorul Negru Niculae la bordul monitorului „Catargiu” pentru a-i mulțumi asupra modului cum escadra română a organizat cooperarea cu trupele ruse. Generalul rus în felicitările sale a menționat că grație prețiosului ajutor dat cu curaj și hotărâre de escadră Armata rusă s-a putut retrage în perfectă ordine și cu minimum de pierdere. Prințul Dolgoruky a cerut cu această ocazie un tabel cu numele comandanților și a ofițerilor care s-au distins pe monitoare cu această ocazie spre a face propuneri Înaltului Comandament rus spre decorare.

9/22 decembrie 1916

Escadra de Dunăre plecată la ora 0 de la Igliza ancorează la ora 3.40 la Ghecet pentru a face cărbuni și lua alimente, după care trece în fața portului Brăila.

La ora 6.50 sosesc și canonierele ruse cu vedetele Nr. 3 și 7. Canonierele ruse continuă drumul spre Isaccea, iar cele 2 vedete, Nr. 3 și 7, ca și vedetele Nr. 2 și 5 rămân la Brăila la dispoziția Comandamentului Armatei ruse din Dobrogea evacuat aici.

În seara zilei se trimite o vedetă care să întoarcă din drum vasele portșine conform ordinului Comandantului Diviziei de Dunăre din anexa Nr. (sic), trebuind a face un baraj în canalul Măcinului, care să și execute în timpul nopții. În urma barajului s-au înecat 4 șleपुरi conform dispozițiilor primite.

¹⁹ Dimitri V. Neniukov (1869-1920), viceamiral din 1916. A fost numit în aprilie 1917 comandant al Flotei Dunărene de Transport, iar din octombrie 1917 a preluat conducerea Forțelor Fluviale de pe Dunăre. (Denis Kozlov, *op.cit.*, p. 134).

Evacuarea Materialului Flotant de pe Dunăre sub protecțiunea Diviziei de Dunăre

În momentul declarării de război un mare număr de șlepuri încărcate și goale, tancuri și elevatoare se găseau în diferite porturi ale Dunării, când ele au fost oprite din ordinul Ministerului de Război Nr. 15, cu care ocazie echipajele străine au fost debarcate.

După cum am văzut o parte din acest material a fost capturat de unitățile flotei inamice, altă parte a fost întrebuințată pentru facerea podurilor, unele șlepuri a fost înecate din ord. M.C.GI²⁰, iar majoritatea șlepurilor și tancurilor încărcate aflate în aval de Turtucaia au fost evacuate și pornite la vale prin grija Comandantului Divizei de Dunăre ce purta aceste avuții naționale.

Acest material ajungând la Brăila și Galați urma să fie evacuat pe brațul Chilia sub protecția monitoarelor române după evacuarea Dobrogei, adică în timp ce malul drept al Dunării era în mâna inamicului.

La parcul flotant mai sus menționat se adăugau și șlepurile în care se încărcase mașinile, instalațiile și întregul material al Arsenalului Marinei din Galați ce primise ordin de evacuare.

La 9/22 decembrie ora 19.10 C'Amiral Negrescu, Comandantul Diviziei de Dunăre, a primit ordinul Nr. 920 al C'Amiralului Eustațiu Sebastian, Comandantul Marinei cu următoarul text:

„Conform ordinului M.C.GI. Nr. 1641 retragerea escadreii va avea loc după aceea a vaselor comerciale din Brăila și Galați, protejând retragerea trupelor noastre cu aceste vase în brațul Chilia”.

Comandantul Marinei intervenise în prealabil la Marele Cartier General cu Nr. 880, în vederea acestei evacuări, după cum urmează:

„E de datoria mea să arăt situația așa cum ea se prezintă și după cum o judec.

Avem ordinul de a evacua întreaga marină pe brațul Chilia, în convingerea că el prezintă toată siguranța.

Cred acest braț tot așa lipsit de siguranță ca și Galați, mai cu seamă că după cum se prezintă situația orașul Tulcea va fi ocupat de inamic.

Nesiguranța provine și de la faptul că flota inamică poate veni și pe brațul Chilia cu aceeași ușurință ca la Galați, pentru că nu există nicio altă apărare decât a micii noastre flote care, din nenorocire, nu mai are nici muniție suficientă.

²⁰ Marele Cartier General.

Numai o flotă rusă puternică care ar intra în Dunăre ar putea asigura canalul Chilia.

Avem ordinul de a evacua Arsenalul, Depozitele Marinei și personal - atâtea bogății – în afară de nenumăratele vase care se adăpostesc în acest canal.

Scopul acestor întâmpinări este, după cum rezultă din ordinul Ministerului ca marina să meargă la Odesa atunci când ea nu va mai putea rămâne în brațul Chilia .”

.....

În consecință, începând cu această zi de 9/22 decembrie toată activitatea Diviziei și Escadrei de Dunăre se desfășoară până pe la sfârșitul lunii în vederea protecției evacuării acestei bogății flotante pe brațul Chilia.

10/23 decembrie 1916

În vederea executării ordinului telegrafic Nr. 736 al Armatei ruse de Dunăre și pentru protecția scurgerii convoaielor înspre aval, Escadra de Dunăre pleacă la ora 8 dimineața cu destinația Isaccea. Un curier special al M.C.GI. ajunge la gura Siretului și înmânează Comandantului Diviziei de Dunăre ordinul Nr. 1644 pentru facerea unei (...) pe brațul principal al Dunării în amonte de Brăila la Tichilești. Ordinul se transmite printr-o vedetă Comandorului Niculescu – Rizia, Comandantul Apărărilor sub apă, pentru executare.

La ora 12 navele Diviziei de Dunăre ancorează la deal de podul de la Isaccea, mila 55 și după deschiderea acestuia la ora 13.40 ele ancorează în dreptul pichetului Eschi-Kale.

Trupele rusești continuă a se retrage pe pod.

La ora 17.30 a avut loc pe malul stâng o conferință la care au luat parte V.Amiralul Neniukov, un General de geniu rus, Comandantul Corpului de vase, C’Amiral Negrescu, Comandantul Diviziei de Dunăre și Comandorul Negru, Comandantul Escadrei de Dunăre. Amiralul Neniukov arată că ultimele trupe și convoaiele Armatei ruse din Dobrogea vor trece pe pod până la noapte și că a doua zi dimineața podul minat va fi aruncat în aer. Amiralul mai arată că Diviziunea rusă de canoniere se afla legată pe brațul Chilia. Față de inutilitatea unei apărări a podului de la Isaccea se decide plecarea navelor Diviziei de Dunăre la Ismail. Se vor lua toate măsurile în vederea apărării convoaielor care se vor scurge la vale, știind că orașul Tulcea e deja ocupat de inamic, care va instala probabil artilerie pe părțile ridicate ale orașului.

La ora 18.30 navele Diviziei de Dunăre pornesc la vale și la 19.50 ancorează la Pătlăgeanca imediat după intrarea în brațul Chilia.

11/24 decembrie 1916

La ora 7 navele Diviziei de Dunăre pleacă la vale și la 8.25 ele ancorează la Ismail.

În timp ce canonierele ruse bombardează Tulcea, navele Escadrei de Dunăre fac cărbuni, păcură și se aprovizionează.

La ora 9.30 Escadra de Dunăre pornește spre Isaccea pentru a proteja trecerea convoaielor ce coboară de la Galați.

La ora 12 Escadra ancorează la Isaccea și după trecerea convoaielor anunțate și a portitelor podului de pontoane rus în flăcări, Escadra de Dunăre părăsește la 18.10 ancorajul și la ora 20 ajunge la Ismail.

La ora 19.30 C.Amiralul Negrescu Niculae, Comandantul Diviziei de Dunăre, difuzează ordinul Nr. 102 (vezi anexa Nr...) (sic) către Escadra de Dunăre cuprinzând directivele organizării pentru protecția evacuării parcului flotant de pe Dunăre.

12/25 -12/28 decembrie 1916

În tot acest interval Escadra de Dunăre rămâne ziua la Ismail, iar seara pleacă, alternativ, pe Diviziuni, spre Isaccea.

În ziua de 12/25 decembrie 1916 Comandantul Diviziei de Dunăre primește din partea M.C.GI. radiograma Nr. 1683 semnată de C.Amiralul Bălescu Constantin, cu următorul conținut:

„Studiați de acord cu Amiralul Neniukov modul de retragere a tuturor navelor la Odesa, cu escorte organizate în contra submarinelor”.

Comandantul Diviziei de Dunăre a convocat imediat pe Comandantul Escadrei de Dunăre și pe comandanții monitoarelor în conferință, care s-au declarat în unanimitate în contra abandonării teritoriului național, și pentru rămânerea pe Dunăre în vederea apărării Deltei și reluării ofensivei pentru gonirea vrăjmașului din țară.

15/28 decembrie

La ora 22.30 Amiralul Neniukov a venit la bordul navei Amiral cerând Comandantului Diviziei de Dunăre să trimită la Brăila două

monitoare pentru acoperirea retragerii ultimelor trupe rusești aflate încă în regiunea Măcinului.

În timpul nopții pe când vedeta Nr. 4 însoțea monitoarele „Brătianu” și „Lahovary” la Isaccea, este abordată de remorcherul N.F.R. Cernavodă și trimisă la Șantierul Naval din Galați pentru reparații.

16/29 decembrie 1916

În această zi Comandantul Diviziei de Dunăre primește ordinul telegrafic Nr. 1720 din 28 dec. 1916 al Generalului Prezan, Șeful M.C.G.-ului cu următorul cuprins:

„Rog transmiteți C.Amiralului Negrescu ordinul următor din Înalt ordin, predați imediat Comandamentul Unității Dvs. și plecați imediat pentru a aștepta la Comandamentul Marinei ordine ulterioare”.

C.Amiralul Negrescu predând Comanda Diviziei de Dunăre Comandorului Negru Nicolae a mulțumit comandanților, ofițerilor și echipajelor pentru modul cum și-au îndeplinit datoria pe tot timpul cât au fost sub ordinele sale.

Seara monitoarele „Brătianu” și „Catargiu”, plecând la Isaccea, „Brătianu” și-a continuat drumul spre Galați având la bord pe C.Amiralul Negrescu.

17/30 decembrie – 21 dec. 1916/9 ian. 1917

În acest interval Escadra de Dunăre a asigurat trecerea convoaielor venind dinspre Galați către brațul Chilia.

În ziua de 18/31 decembrie, vedeta Nr. 4 care fusese abordată de remorcherul N.F.R. Cernavoda și adusă la Galați, s-a înecat în bazinul docurilor. Câteva zile mai târziu a fost scoasă sub conducerea personală a Comandantului Diviziei de Dunăre Comandorului Negru și reparată.

La 19 decembrie /1 ian.1917 monitorul „Brătianu” se întoarce la Ismail venind din Galați, și având la bord pe C’Amiral Eustațiu Sebastian, comandantul Marinei și pe șeful său de Stat Major, Comandorul Scodrea Vasile aflat în călătorie de inspecție.

În ziua de 21 decembrie 1916/3 ian. 1917 se dă curs cererii V.Amiralului Neniukov formulată la 15/28 decembrie, trimițându-se Diviziunea I monitoare la Brăila, iar Diviziunea II-a la Reni. Escadra de Dunăre părăsește Ismailul la ora 9.

22 decembrie 1916 / 4 ian. 1917

La ora 4 Escadra de Dunăre sosește la Reni, Diviziunea II-a (monitoarele „Lahovary” și „Kogălniceanu”) rămâne aici, iar Diviziunea I-a (monitoarele „Catargiu” și „Brătianu”) își continuă drumul oprind la ora 6.15 la Arsenalul Galați unde fac cărbuni până la ora 11, când ancorează în fața Bursei.

Diviziunea I-a pleacă la ora 15 spre Brăila și la ora 16 ancorează la km 162, unde un ofițer este trimis pentru a lua informații de la un post de cavalerie, din cauza focului de artilerie și obuzelor ce cădeau asupra satului Ghecet.

Către ora 15 vedetele Nr. 7, comandată de Lt. Schiffers Aurel și Nr. 3, comandată de Locotenentul Steriopol Nicolae, care erau la dispoziția Generalului rus Comandant al Armatei VI, făcând o recunoaștere, din proprie inițiativă, pe brațul Măcinului, surprind avangarda Regimentului prusian din Stettin, care era ascunsă în casele satului Ghecet. Se deschide focul cu tunurile și mitralierele vedetelor asupra inamicului și se trimite câte un detașament de debarcare de câte 5 oameni sub comanda maștrilor vedetelor. În timpul luptei cad 60-70 soldați germani și se fac 11 prizonieri. Vedetele n-au suferit nicio pierdere.

Inamicul fiind alungat, satul Ghecet e ocupat de detașamentele de debarcare ale vedetelor Nr. 3 și Nr. 7.

Bateria rusă instalată pe dealul Brăiliței auzind canonada din Ghecet dă startul acțiunii vedetelor, începe a bombarda satul. Detașamentele de debarcare fiind în pericol din cauza acestui concurs, pe cât de necerut pe atât de periculos, sunt chemate la bord și vedetele pleacă la Brăila.

Prizonierii au fost predați delegatului Comandamentului Armatei a VI-a ruse. După declarația prizonierilor Regimentul 8 din Stettin era urmat de artileria grea.

Diviziunea I de monitoare la ora 16.20 a părăsit ancorajul de la km 162 și ancorează în fața portului Brăila la ora 16.48. Luând cunoștință de acțiunea vedetelor Nr. 3 și Nr. 7 de la Ghecet, și de declarația prizonierilor germani luați de aceste vedete, „Pentru a nu fi sub focul ce eventual ar deschide artileria inamică ce s-ar instala la Ghecet, schimbă la ora 22 ancorajul trecând la km 162, de unde se putea bate cu eficacitate șoseaua ce duce spre Ghecet. În timpul nopții bateriile rusești de la Brăilița bombardează această șosea spre a împiedica înaintarea

inamicului spre Ghecet. Spre sudul Brăilei inamicul fiind foarte aproape, se dă ordin de evacuare completă a Brăilei”.²¹

23-28 Decembrie 1916 / 5-10 Ianuarie 1917

La 23 decembrie ora 8.45 Diviziunea I-a monitoare pleacă la Galați unde ajunge la ora 9.45 și la 21.50 pleacă la Ismail. Diviziunea a II-a monitoare rămâne la Reni. Podul de pontoane de la Brăila a fost ridicat din cauză că toate trupele rusești au fost retrase din Dobrogea.

În intervalul 24 - 28 decembrie monitoarele Diviziei de Dunăre fac patrulări la Isaccea în vederea protecției convoaielor ce se scurg la vale. Canonierele ruse bombardează orașul și pozițiile inamice de la Tulcea.

În seara zilei de 28 decembrie situația navelor Escadrei de Dunăre era următoarea:

Diviziunea I Monitoarele „Catargiu” (navă-comandant) și „Brătianu” la Ismail.

Diviziunea II Monitoarele „Lahovary” și „Kogălniceanu” la Reni.

Vedetele: 1, 2, 5, 7 la Galați la dispoziția Comandamentului Armatei ruse.

Vedetele: 3 la Ismail, 4 și 6 în reparație la Șantierul Naval Mobil în Chilia.

În seara aceleiași zile se dă ordin remorcherului „Sela” să ia un tanc de păcură și să-l ducă la Reni, iar canonierelor „Siretul” și „Oltul” să plece la Ceatalchioi spre a se pune la dispoziția monitorului „Brătianu” pentru patrulare în regiunea Ceatal-Isaccea.

29 decembrie 1916/ 11 ianuarie 1917

Monitorul „Catargiu” înlocuiește pe „Brătianu” în patrulările Ceatal – Isaccea.

La ora 20.30 remorcherul „Sel” a care reușise să ducă tancul la Reni se întorcea cu patru șleपुरi la remorcă spre Chilia. Convoiul e viu bombardat de o baterie de la Isaccea. Cu toate că remorcherul și șleपुरile au fost lovite de obuze și șeful remorcherului și un marinar au fost răniți, întregul convoi a reușit să scape la vale.

²¹ Registru Istoric 1907 - 1920 al Monitorului Lascăr Catargiu și jurnalul de operațiuni al Escadrei de Dunăre.

30 Decembrie 1916 / 12 ianuarie 1917

Monitorul „Lahovary” raportează din Reni că inamicul a instalat baterii la Luncavița și Rake²².

Canoniera „Oltul” în raportul său de patrulare din noaptea de 29-30 decembrie 1916 arată că vasele „Basarabetz” și „Aspirant Mayer” au fost bătute de bateriile de la Somova și Parcheș. În ultimele știri rusești de la Ismail se comunică că aceste vase au ajuns cu avarii la Reni. Monitorul „Kogălniceanu” telegrafiază cu Nr. 200 că a putut trage în bune condițiuni la Reni. Galați, cu munițiunea franceză aduse la percutoare.

Divizia de Dunăre ordonă monitorului „Catargiu” însărcinat cu patrularea să escorteze un vas trimis de Comandamentul Marinei de la Chilia la Galați, ceea ce s-a executat în noaptea de 30-31 decembrie. Monitorul fiind atacat de bateriile inamice de la Isaccea a răspuns focului. Escortarea a reușit, dar monitorul a avut 2 morți, 6 grav răniți și 2 răniți ușor ca și un dispărut, probabil căzut în apă și înecat.

Remorcherele „Pasărea” și „Ciment Traian” trimise cu provizii pentru monitoarele de la Reni și refugiați de la Chilia spre Galați, din ordinul Comandamentului Marinei au fost înecate în noaptea de 29 spre 30 decembrie în fața Isaccei. Echipajele și refugiații, dintre care câțiva răniți s-au salvat și au sosit la Ismail.

31 decembrie 1916 / 13 ianuarie 1917

Monitorul „Lahovary” raportează din Reni că la 29 Decembrie s-a desfășurat un viu bombardament între bateriile inamice de la Bugeac, Luncavița și Văcăreni pe de o parte și bateriile ruse din Galați și monitorul „Kogălniceanu”.

O canonieră rusă trage asupra Tulcei.

Șalupa „Smârdan” care ducea curierul special cu corespondență pentru M.C.G. a fost bombardată de bateriile inamice de la Isaccea și înecată în noaptea de 20 spre 30 decembrie. Cu această ocazie au murit la datorie Locotenentul de marină Alexandrescu Ion, Slt. de marină Vârtosu Constantin și plutonierul Marinescu, șeful șalupei, și au fost răniți 3 soldați. Au scăpat 7 soldați.

²² Rachelu – sat al comunei Luncavița.

Se dau ordine monitorului „Brătianu” și canonierei de gardă „Ceataalkioi” a dispune ca personalul de serviciu la bord să supravegheze ca niciun vas românesc să nu mai treacă în sus spre Galați.

1/14 până la 7/20 ianuarie 1917

La 1 ianuarie monitorul „Catargiu” se află la Galați pentru repararea avariilor primite de loviturile obuzelor din noaptea de 30/31 decembrie. Monitorul „Brătianu” face de gardă la Ceataalkioi, iar Diviziunea II-a de monitoare se află la Reni.

Monitorul „Kogălniceanu” continuă a bate aceleași obiective ca la 30 decembrie. Canonierele române fac patrulări între Ismail și Isaccea. În ziua de 3 ianuarie ora 16 se primește ordinul telegrafic Nr. 5 al Comandamentului Armatei a VI-a rusă de a se chema Diviziunea a II-a de vânătoare de la Reni la Ismail. Comandantul Diviziei de Dunăre dă ordin acelor 2 monitoare pentru executare recomandându-le să scoboare având șlepuri de protecție la tribord.

La 4 ianuarie ora 16 Comandantul Diviziei de Dunăre pleacă cu vedeta Nr. 3 la Pătlăgeanca unde se îmbarcă pe monitorul „Brătianu” spre a ieși înaintea Diviziei a II-a care a părăsit Reni în noaptea de 4 spre 5 ianuarie.

În ziua de 5 ianuarie, după întâlnirea monitoarelor la mila 68, continuă drumul la vale, dar ancorează din cauza ceței, la ora 1 dimineața. Ele își continuă drumul până la ora 4.40 și după o oră sunt atacate, în dreptul milei 56, cu focuri de arme de către ruși, foc care a durat până la mila 52, rănind pe căpitanul Roșca Eugeniu, pe Comandantul secund și alți 2 oameni de pe monitorul „Lahovary”, 9 de pe monitorul „Kogălniceanu” și 4 oameni de pe monitorul „Catargiu”. Protectoarele monitorului „Catargiu” sunt perforate de gloanțe. Cele 3 monitoare ancorează la ora 9 la Ismail.

8/21 ianuarie 1917

Ca urmare la radiograma Nr. 8683 din 12/25 decembrie 1916 care cerea să se studieze, de acord cu Generalul Neniukov, modul de retragere a tuturor navelor la Odesa, și în baza căruia s-a cerut avizul Amiralului, Divizia de Dunăre primește următoarea telegramă:

„Nr. 76 urmare raport 1815 situația militară necerând încă evacuarea Escadrei de Dunăre, ea rămâne gata de operațiuni. Răspundeți cât timp cere amenajarea monitoarelor. V. Amiral Neniukov.”

Comandantul Diviziei de Dunăre răspunde că amenajarea necesită 30 de zile pentru un monitor.²³

În conformitate cu ordinul M.C.GI. Nr. 1827, Comandorul Negru Nicolae predă comanda Diviziei de Dunăre și a Escadrei Comandorului Scodrea Vasile.

Comandorul Negru Nicolae prezentându-se la plecare V.Amiralului Neniuhov, acesta îi mulțumește călduros pentru valoroasele ajutoare aduse cauzei comune de curajoasa purtare a Escadrei de Dunăre.

La propunerea V.Amiralului Neniuhov, Comandorul Negru Nicolae a fost decorat cu ordinul „Sf. Vladimir”.»

***THE MISSIONS OF THE DANUBE SQUADRON BETWEEN
DECEMBER 1/14 – JANUARY 8/21 IN THE DOCUMENTARY OF
CAPTAIN NICOLAE A. STERIOPOL***

Keywords: Navy, Airboat, monitors, World War I

The documentary we want to bring to your attentions we are sure contains some important data for all who care interested in the military developments of the Great War in Dobruja, especially those of the Romanian Navy. It was created by Captain Nicolae A. Steriopol, probably in June 1940, when the respective officer worked in the Navy Bureau in the Historical Service of the General Staff. The documents was archived on June 28 1940 with the number 303.

²³ Jurnalul de operațiuni al Escadrei de Dunăre, pag.105.